

บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยได้รับการพัฒนา ปรับปรุง จากรูบรวมมาทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ เพราะเชื่อมั่นว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยประเทศไทยในการพัฒนาให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ประชาชนของประเทศไทยมีคุณภาพยืนเยาว์สม การพยายามสร้างสรรค์ ปริมาณของคนที่มีคุณภาพดีให้มากขึ้นจึงต้องกระทำด้วยการส่งเสริมการศึกษาทุก ๆ วิถีทาง

ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาของประชาชน กระหน่ำลงในการดำเนินการที่ยังลำบากยุ่งยากโดยตลอด และยอมรับความจริงในข้อที่ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ต้องการเข้ารับการศึกษาสูงกวาระดับประถมศึกษา ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามาใช้เยาวชน กลุ่มเดียวกันแนวโน้มในอตติค แต่การศึกษาระดับมัธยม เป็นบริการที่ทุกคนพึงได้รับโดยเสมอภาค ไม่ว่าจะมีภูมิปัญญาฐานะหรือความจนดี ความลับใจ แตกต่างกันอย่างไร ด้วยเหตุผลทั้งกล่าวระบบ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาจึงจำเป็นต้องเปิดกว้าง และให้โอกาสทุกคนเข้ารับการศึกษา ตามความถนัด ความลับใจ และระดับความสามารถของคน ดังนั้น "หลักสูตร" ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นจึงได้รับการปรับปรุงแก้ไข และเปลี่ยนแปลง เพื่อสนองความเจตจำนงสังกัดฯ และยังเป็นการ ช่วยให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ - เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้จักศีล กระทำ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตได้ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ กว้างหูกระเจิด วิชาการที่สำคัญที่สุด ดังนี้ :-

๑. กลุ่มวิชาภาษา
๒. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์
๓. กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
๔. กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ
๕. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

หลักสูตรมัธยมศึกษา ปี ๒๕๖๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองศิริคุณภาพของชาติ ทั้งนี้จะเห็นได้จากจุดหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มวิชาสังคมศึกษา การใช้หลักสูตรซึ่งต้องมีจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา สื่อการเรียน วิธีสอน และการประเมินผล เป็นหลัก

จุดหมาย คือ ความประสงค์หรือความต้องการทางการศึกษานางประการของบุคคล และสังคม

หลักการ คือ ภาระทางหรือแนวทางซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

โครงสร้าง คือ กลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรซึ่งมีทั้งที่ปั้งศูนย์และให้เลือก โดยต้องคำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มวิชานั้น ๆ ด้วย เพื่อให้ลอดคล้องกับหลักการ

จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึงความรู้ ทักษะ หรือศักดิ์ศรีทางประการ โดยเฉพาะ รายวิชานั้น ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องรู้ ต้องมี หรือต้องปฏิบัติให้ได้

เนื้อหาของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งกำหนดไว้ สำหรับรายวิชานั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่วางไว้แล้ว

สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ ทักษะ และศักดิ์ศรี ตามที่ต้องการ

วิธีสอน คือ วิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ให้รู้สึกคุ้นเคยแก่ผู้เรียน

การประเมินผล คือ การติดสินผลการเรียนรู้โดยวิธีการวัดผลหลาย ๆ ครั้ง

กลุ่มแรก คือกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาสามัญ เป็นกลุ่มวิชาบังคับที่ผู้เรียนทุกคน ในระดับมัธยมศึกษาต้องผ่านวิชาใด กลุ่มสังคมศึกษาจึงเป็นกลุ่มวิชาสำคัญกลุ่มหนึ่งในด้านการเรียน

การสอน ค่าธรรมที่ว่ากลุ่มสังคมศึกษาประกอบไปด้วยวิชาอะไรบ้าง ถ้าเปิดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๗๙ ถูกโครงสร้างของกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ก็จะพบว่ากลุ่มวิชาสังคมศึกษานี้ประกอบด้วย ศาสตร์ต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. ภูมิศาสตร์
๒. ประวัติศาสตร์
๓. หน้าที่พลเมือง
๔. ศิลธรรม
๕. สังคมวิทยา
๖. ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม
๗. เศรษฐศาสตร์

สังคมศาสตร์และสังคมศึกษา (Social Scince E' Social Studic)

บุคคลที่นำไปเรียนแม้แต่นักศึกษางานคนยัง เกิดความสับสนใจด้านความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างวิชาสังคมศึกษา (ซึ่งกลยุมวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี ๒๕๗๙) และวิชาสังคมศาสตร์ (ซึ่งสอนในระดับอุดมศึกษา)

สาขาระบบที่สอนแยกออกจากไปมากมาย และมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง ทั้งจะเห็นได้จากการนำไปตั้งเป็นคณะ หรือแผนกต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันคันคว้า ยืน ๆ เป็นท่าส่วนใหญ่ของสาขาวิชาเหล่านี้ ได้แก่ เรื่อง เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม มนุษยสัมพันธ์ และพฤติกรรมทางสังคม เป็นต้น แต่ละสาขาวิชาที่มีวิธีการค้นคว้าหาข้อมูล เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของมนุษย์ หรือของสังคม เป็นของแต่ละสาขาวิชานั้น ๆ ดังนั้นข้อมูลและความรู้ที่ได้จึงมีมากมายและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง

สำหรับสังคมศึกษาซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่า เป็นกลุ่มวิชาในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษานั้น มีความแตกต่างจากสาขาวิชาต่าง ๆ ของวิชาสังคมศาสตร์ที่เห็นได้ เช่น ศิลปะ ภาษา อังกฤษ และคณิตศาสตร์ เป็นต้น แต่ในสังคมศึกษาที่นี้ ความต้องการของผู้เรียนจะมีความหลากหลาย เช่น ความสนใจในเรื่องประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ศาสนา ฯลฯ ที่ไม่ได้มีในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสังคมศาสตร์

๑. ขอบเขต (Scope)

๒. ขนาด (Size)

๓. ความมุ่งหมาย (Purpose)

๔. ระดับความยากง่าย (Level of Difficulty)

ในประเด็นที่ที่นี่จะแสดงให้ฟังคือขอบเขตและขนาดนั้น วิชาสังคมศาสตร์มีขนาดและขอบเขต กว้างกว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นอันมาก นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสังคมศาสตร์จะต้องค้นคว้าศึกษาให้ลึกซึ้งและต้องรวบรวมข้อมูลตัวเลขต่าง ๆ นานาจากmanyกว่าผู้ที่ศึกษาสังคมศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาหลายเท่าศูนที่เดียว

ในประเด็นเดียวกับความมุ่งหมายนั้น นักสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์ที่จะ เสริมสร้าง คุณประโยชน์ และวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ ให้กับสาขาวิชาของตน แต่จุดมุ่งหมายของนักสังคมศึกษา ศิลปะ หรืออาจารย์ผู้ที่สอนสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษานั้น เป็นเชิง เพื่อแนะนำ นำทาง นักเรียนให้เรียนรู้ส่วนหนึ่ง หรือ เสียเวลาของส่วนที่นักสังคมศาสตร์ค้นพบ และได้มีการเลือกสรรมา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนกันเท่านั้น

ประเด็นสุดท้าย คือ ระดับความยากง่าย ก็ เชื่อมโยงมาจากความมุ่งหมาย ก็ตามที่กล่าวไปแล้ว นี่คือความมุ่งหมายของสังคมศึกษาต้องการเรียนรู้เชิงบางส่วนของสังคมศาสตร์ ดังนั้น เนื้อหาสาระในวิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นเชิงศึกษาลึกซึ้งที่เป็นผลลัพธ์จากการค้นพบของนักสังคมศาสตร์ ภัยใช้รายงานการค้นคว้าวิจัยวิเคราะห์ใหม่ ๆ เช่น ที่นักสังคมศาสตร์กระทำกัน ซึ่งในการค้นคว้า รายงานของนักสังคมศาสตร์นั้นมักจะต้อง เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่เป็นนามธรรม (Abstract) ซึ่งต้องไม่ได้ และแบบวิธีการกระจุกกระจิก ลับซับซ้อน ซึ่งโดยทั่วไปจะยุ่งยากเกินกว่าความสามารถของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จะเข้าใจได้ ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาซึ่งมักจะต้อง

เลือกทางส่วนจากงานของนักสังคมศาสตร์และทารวีซ์แปลความเสียใหม่เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียน

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า สังคมศาสตร์กับสังคมศึกษามีได้มีการบีบปั๊นเขตแคนเบ่งแยกกันโดยสิ้นเชิง แต่จะต้องเดินตามกันไปต่างหาก จะผิดกันก็แต่เพียงวิธีการและการนำมายังประโยชน์เท่านั้น

สำหรับวิชาภาษาอุ่น ๆ เช่น กลุ่มภาษา กลุ่มวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ล้วนแต่มุ่งจะปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะความชำนาญในแต่ละด้าน เช่น กลุ่มภาษาเกิดต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเพื่อช่วยในการสื่อสารในสังคมให้มีประสิทธิภาพ ขั้นเป็นภาษาข้อนอกพร้อม ความชัดແย้งอันเกิดจากความเข้าใจไม่ตรงกันในด้านการสื่อความหมายทางภาษาให้หมดไป

กลุ่มวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ นั้นมีแนวโน้มที่เสริมสร้าง ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยไฟหางานรู้ รู้สึก วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมตลอดจนสิ่งที่ผู้เรียนประสบพบเห็นอย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดสร้างสรรค์

ในขณะที่กลุ่ม พัฒนาบุคลิกภาพและกลุ่มการงานและอาชีพ ต้องการจะเน้นด้านการสร้างแบบพฤติกรรม คุณธรรมและสักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน ลงมือปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีความเข้าใจและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังมีหัวหน้าศูนย์ที่ถูกต้องต่ออาชีพด้วย

ทุกกลุ่มวิชาทำกิจกรรมมาต่ำกว่าเดือนในภาคเรียนกันก็จะเสริมสร้างคน สนับสนุนให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีความสามารถ มีความรอบรู้ กอร์ด้วย เข้าวันเป็นญา และความสันติสุขอไปประกอบอาชีพตามควรแก่รับ มีพื้นฐานความรู้ ความคิดที่จะสาสวงหาความรู้ความชำนาญเพิ่มเติมในระดับสูง นอกจากนั้น เป้าหมายที่ทุกคนหวังและปรารถนาให้คนในระดับกลาง (มัธยมศึกษา) ได้มีพื้นฐานก่อนจะออกไปสู่สังคมชีวิทนั้นก็คือ "ความเป็นคนดี"

ความเป็นคนตือของปะชากรในแต่ละระดับ แหล่งสังคมของประเทศไทยเช่นนี้จะช่วยแก้ปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทยได้ ความเป็นคนตือเป็นสิ่งจะปลูกฝังอบรมล้วงส่องอย่างศาสตร์ยืน ๆ ที่ถูกกำหนดมาอย่างละเอียดถ้วนในหลักสูตรได้หรือไม่นั้นเป็นอุปสรรค เทคนิควิธีการสอน แทรก วิธีการนำไปสู่ความเป็นคนตือ ทิศทางนั้น คือ "การปลูกฝังค่านิยม" ลุนยว์ โภมิน และสมิทธิ สมครรการ ได้กล่าวไว้ว่า

"เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ว่าค่านิยม (Value) มีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวตัดสิน กำหนด ศวนำ หรือตัวผลักดันให้พฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมจึงเป็นพลังที่ช่วยเร้นอุปทานให้พฤติกรรมทางสังคมล้วนใหญ่ของมนุษย์ อิทธิพลของค่านิยมนี้เป็นที่ยอมรับและอ้างถึงอยู่เสมอในสังคมศาสตร์"

การศึกษาเรื่องการสอนค่านิยมและระบบค่านิยมจึงเป็นหนทางที่จะช่วยแก้ปัญหางานสังคม ดังกล่าวมาแล้วได้ ทั้งนี้เพาะประบวนการสอนค่านิยมมีวิธีการปลูกฝัง ตอกย้ำอย่างสม่ำเสมอในค่านิยมที่ต้องพึ่งพาความต่อผู้เรียนทุกคนผ่านกระบวนการวิชาต่าง ๆ เพื่อจะให้ค่านิยมที่ต้องรากลึกลงไปเป็นล้วนหนึ่งของบุคลิกภาพ และความสำคัญทางจิตใจ และยกเว้นการเปลี่ยนแปลงได้

สถาบันผลิตครุภัลัยแห่งในประเทศไทยได้กำหนดให้สอนค่านิยม เป็นกระบวนการวิชาหนึ่ง เพาะสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ใช้เพื่อพัฒนาความสำคัญอย่างรับค่วนที่จะพึ่งกระทำ ตั้งที่ศาตราจารย์ ดร. พนัส พันนาศินทร์ แสดงไว้ในหนังสือการสอนค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นเครื่องซื้อขายและสักขีพยาน ความประพฤติของคนในสังคม การปลูกฝังและการพัฒนาค่านิยมอันดีงามให้เกิดขึ้นแก่คนในชาติซึ่งเป็นความจำเป็นที่จะต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และจะต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องในทุกระดับของการศึกษา

การสอนวิธีการสอนค่านิยมให้กับนิสิตนักศึกษาจึงเป็นแนวปฏิบัติที่จะพึงได้ประโยชน์สูง ทางในเวลาเดียวกัน คือ ทางที่หนึ่งได้แนะนำให้บุคคลซึ่งจะออกไปประกอบอาชีพได้ระทบันก็เป็นบทบาทหน้าที่ถูกต้องคล้องจองกับค่านิยมที่มีอยู่ของตนในสังคมได้ ประการที่สอง คนที่จะออกไป

เป็นครู-อาจารย์จะได้มีวิธีที่จะถ่ายทอดค่านิยมแก่เยาวชนอย่างมีระบบต่อไป ไม่ว่าผู้นั้นจะสอนวิชาอะไรก็ เชื่อว่าเขาจะสามารถแทรกค่านิยมลงไปได้ทุกวิชาตรองตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาที่ต้องเนื่องเนื่อง เมื่อมองลูกโซ่กับวิธีสอนให้รู้สักคิดรู้สักประมวลความคิด และสรุปตัดสินเรื่องต่าง ๆ โดยวิจารณญาณของหัวนักเรียนเองได้ ดังนั้นแนวโน้มในด้านการสอน วิธีสอนค่านิยมจึงแทรกได้ในทุกสาขาวิชา ซึ่งจะได้กล่าวละเอียดต่อไปเมื่อถึงบทนั้น ๆ

